

Trin llithriad cromen y fagina â sacropecsi is-asgwrn y cwtyn

*Mae 'canllawiau
ymyriad' NICE yn
rhoi cyngor i'r GIG
ar pryd a sut y gellir
defnyddio
triniaethau
llawfeddygol
newydd mewn arfer
clinigol.*

Mae'r daflen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir defnyddio sacropecsi is-asgwrn y cwtyn yn y GIG i drin merched â llithriad cromen y fagina. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae canllawiau ymyriad yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Mae ymyriad yn brawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag arian gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbyty) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n werth am arian i'r GIG.

Ysgrifennwyd y daflen hon i helpu merched y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio llithriad cromen y fagina na'r driniaeth yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chyngor i chi am hynny. Mae'r daflen yn cynnwys rhai cwestiynau y gallech fod am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i ddod i benderfyniad.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Prin yw'r dystiolaeth dda sy'n dweud pa mor dda mae'r driniaeth hon yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw. Os yw meddyg am ddefnyddio sacropepsi is-asgwrn y cwtyn i drin llithriad cromen y fagina, dylai sicrhau ei fod yn cymryd camau ychwanegol i egluro'r ansicrwydd ynglŷn â pha mor dda y mae'n gweithio, ynghyd ag ansicrwydd sy'n gysylltiedig â risgiau posibl y driniaeth. Ymhlith y rhain mae'r posibilrwydd o lithriad arall, a chymhlethdodau fel erydu rhwyll (pan fo rhan o'r rhwyll yn ymwthio i'r fagina). Dylid rhoi'r wybodaeth hon i'r ferch cyn iddi gytuno (neu beidio â chytuno) i'r driniaeth. Dylai'r ferch gael y daflen hon ac unrhyw wybodaeth ysgrifenedig arall fel rhan o'r drafodaeth. Dylid hefyd roi trefniadau arbennig ar waith ar gyfer monitro'r hyn sy'n digwydd i'r ferch ar ôl y driniaeth.

Dim ond meddygon sydd wedi cael hyfforddiant arbennig o drin llithriad organau'r pelfis ac anymataliaeth wrinol mewn merched ddylai gyflawni'r driniaeth hon.

Mae NICE yn gofyn i feddygon anfon gwybodaeth am bob merch a gaiff y llawdriniaeth a'r hyn sy'n digwydd iddi wedyn i storfa wybodaeth ganolog yn y Gymdeithas Wrogynaecolegol Brydeinig (www.bsug.net) er mwyn gallu cadarnhau diogelwch y driniaeth a/neu pa mor dda y mae'n gweithio dros gyfnod o amser.

Mae NICE hefyd wedi annog meddygon i ystyried gofyn i ferched gymryd rhan mewn astudiaethau ymchwil (a elwir yn dreialon clinigol) sy'n edrych ar sacropepsi is-asgwrn y cwtyn.

Efallai nad dyma fydd yr unig driniaeth bosibl ar gyfer llithriad cromen y fagina. Dylai eich tîm gofal iechyd siarad â chi ynghylch p'un a yw'n addas i chi a pha opsiynau triniaeth eraill sydd ar gael.

Sacropecsi is-asgwrn y cwtyn

Yr enw meddygol am y driniaeth hon yw 'sacropecsi is-asgwrn y cwtyn gan ddefnyddio rhwyll ar gyfer trwsio llithriad cromen y fagina'.

Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma – siaradwch â'ch llawfeddyg i gael disgrifiad llawn.

Mewn merch sydd wedi cael hysterectomi, gall llithriad cromen y fagina ddigwydd pan fydd pen y fagina yn llithro i lawr o'i safle arferol, weithiau allan drwy agoriad y fagina. Gall effeithio ar ansawdd bywyd drwy achosi pwysau neu anghysur yn y pelfis, a gall achosi problemau gyda chyfathrach rywiol, y ffordd y mae'r coluddyn yn gweithio a phasio wrin.

Os mai dim ond yn rhannol y mae'r fagina wedi llithro, gellir ei thrin gydag ymarferion gwaelod y pelfis a phesariau a roddir yn y fagina, heb yr angen am lawdriniaeth. Gall fod angen llawdriniaeth ar lithriadau mwy difrifol.

Gwneir sacropecsi is-asgwrn y cwtyn gyda'r ferch o dan anesthetig cyffredinol. Mae'r llawfeddyg yn gwneud tri thoriad bach, un yn wal gefn y fagina ac un ym mhob boch tin. Yna rhoddir tâp rhwyll llawfeddygol arbennig drwy un foch tin, ei lywio o amgylch y rectwm, o amgylch y fagina ac allan drwy'r foch tin arall. Mae'r rhwyll, a gaiff ei bwytho i frig y fagina, yn gweithredu fel cymorth neu sling i gadw'r fagina yn ei safle naturiol. Gellir defnyddio gwahanol fathau o rwyll.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Os yw eich meddyg wedi cynnig sacropepsi is-asgwrn y cwtyn i chi ar gyfer llithriad cromen y fagina, dylai ddweud wrthyach fod NICE wedi penderfynu bod y manteision a'r risgiau'n ansicr. Nid yw hyn yn golygu na ddylid cyflawni'r driniaeth, ond dylai eich meddyg egluro beth mae'r driniaeth yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl gyda chi. Dim ond ar ôl i'r drafodaeth hon gael ei chynnal y dylid gofyn i chi a ydych am gytuno i gael y driniaeth hon. Dylech gael gwybodaeth ysgrifenedig, gan gynnwys y daflen hon, a'r cyfle i drafod y driniaeth gyda'ch meddyg cyn i chi wneud penderfyniad.

Argymhellodd NICE y dylid casglu rhai manylion am bob merch sy'n cael y driniaeth hon yn y DU. Efallai y bydd eich meddyg yn gofyn i chi a all manylion eich triniaeth gael eu defnyddio i helpu i gasglu rhagor o wybodaeth am y driniaeth hon. Bydd eich meddyg yn rhoi rhagor o wybodaeth i chi am hyn.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai cael y driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau amgen?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydyw y byddant yn digwydd?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y llawdriniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

Gallech ddewis cael y driniaeth hon, cael triniaeth wahanol, neu beidio â chael triniaeth o gwbl.

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Isod ceir disgrifiad cryno o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE. Edrychodd NICE ar chwe astudiaeth o'r driniaeth hon.

Pa mor dda mae'r driniaeth yn gweithio?

Dilynodd tair astudiaeth gyfanswm o 151 o ferched am gyfnodau'n amrywio o 1 i 4.5 blynedd. Canfuwyd, ar ôl 1 i 2 flynedd, bod y driniaeth wedi gweithio'n llwyddiannus mewn 139 o ferched. Mewn dwy astudiaeth, roedd angen llawdriniaeth bellach ar 14 allan o 131 o ferched ar gyfer llithriad cremen y fagina rhwng blwyddyn a 4.5 mlynedd yn ddiweddarach.

Gwybodaeth am ganllawiau ymyriad NICE 281

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr mai nodau'r driniaeth oedd cynnal y fagina ac organau'r pelfis yn eu safleoedd naturiol a lliniaru'r symptomau a achosir gan y llithriad. Dywedodd y cynghorwr hefyd nad oes gwybodaeth ddigonol ar gael ynglŷn â pha mor dda y mae'r driniaeth hon yn gweithio yn yr hirdymor.

Risgiau a phroblemau posibl

Mewn dwy astudiaeth gyda chyfanswm o 168 o ferched, datblygodd 6 o ferched heintiau a niweidiwyd y rhefr mewn 3 merch.

Nododd pum astudiaeth gyda chyfanswm o 265 o ferched erydu rhwyll mewn 24 o ferched.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr y gallai cymhlethdodau gynnwys problemau gyda throethi neu wagio'r coluddyn a chyfathrach rywiol boenus. Dywedodd y cynghorwyr hefyd y gallai fod llai o gymhlethdodau gyda mathau newydd o rwyll.

Rhagor o wybodaeth am lithriad cromen y fagina

Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion lleol (a elwir yn PALS fel arfer) roi cyngor a chymorth pellach i chi.

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ynglŷn ag atal, canfod a thrin gwahanol gyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda y mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn gofyn barn cynghorwyr arbenigol. Mae canllawiau ymyriadau yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon yn ymwneud â 'sacropepsi is-asgwrn y cwtyrn gan ddefnyddio rhwyll ar gyfer trwsio llithriad cromen y fagina'. Mae'r daflen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael ar www.nice.org.uk/IPG281

Gallwch archebu copiâu wedi'u hargraffu o'r daflen hon o gyhoeddiadau NICE (ffoniwch 0845 003 7783 neu anfonwch neges e-bost i publications@nice.org.uk a dyfynnwch y cyfeirnod N1814).

Rydym yn annog sefydliadau'r sector gwirfoddol a sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r llyfryn hwn yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

National Institute for Health and Clinical Excellence

MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 1-84629-920-9

N1814 1P Ion 09

Gwybodaeth am ganllawiau ymyriad NICE 281

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2009. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.